

Bettfysiologi

Om specialiteten

Specialiteten bettfysiologi karaktäriseras av utredning, diagnostisering och behandling av patienter som har smärta eller funktionsstörningar i käksystemet och närliggande organsystem. Särskilt fokuseras på sambandet mellan funktionsstörningar i käksystemet hos patienterna och deras övriga sjukdomar och tillstånd.

Kompetensområdet omfattar bl.a.

- fördjupade kunskaper om käksystemets normala struktur och funktion,
- diagnostisering vid funktionsstörningar och smärttillstånd i käksystemet,
- utredning vid ansiktssmärta och huvudvärk,
- fördjupade kunskaper om sjukdomar och tillstånd i övriga delar av kroppen samt beteenden som manifesterar sig i käksystemet, och
- behandlingar som syftar till beteendeförändring, rehabilitering, bettstabilisering, smärtlindring och smärthantering.

Samverkan med andra specialiteter och professioner eller yrkesgrupper i tandvården såväl som i hälso- och sjukvården är centralt för specialiteten.

Om målbeskrivningen

Tandläkarnas ST är en målstyrd utbildning vilket innebär att den utgår från uppsatta mål. Dessa mål finns presenterade i en målbeskrivning för varje specialitet. I målbeskrivningen anges den kompetens som en nybliven specialist inom specialiteten ska ha. Den ska användas i utformningen av en ST-tandläkares utbildning och vid bedömningen av hans eller hennes kompetens.

Målbeskrivningen är indelad i olika delmål. De har olika omfattning och kan ta olika lång tid att uppnå. Några av delmålen är specialitetsövergripande (SÖ). De är likadant formulerade och gäller för flera specialiteter. Andra är specialitetsspecifika och gäller alltså endast för en specialitet.

Delmålen består av strecksatser. Vissa av dem inleds med formuleringen ”uppvisa kunskap om” och anger vilka *kunskaper* som en ST-tandläkare ska ha tillägnat sig under utbildningen. Andra inleds med ordet ”kunna” och anger antingen *färdigheter* eller *förhållningssätt* som en ST-tandläkare ska ha utvecklat under sin utbildning.

Odontologiskt omhändertagande används i målbeskrivningen som en vid benämning för de åtgärder som en tandläkare vidtar inom ramen för sin specifika specialistkompetens, såväl polikliniskt som i slutenvård. Åtgärderna omfattar t.ex. utredning, bedömning, diagnos, prognostisering, behandling och uppföljning. Behandlingen kan vara såväl förebyggande som rehabiliterande, såväl kirurgisk som icke-kirurgisk. Även remittering till andra aktörer i vård (tandvård och hälso- och sjukvård) och omsorg kan ingå i *odontologiskt omhändertagande*.

Målbeskrivning för specialiteten bettfysiologi

Denna målbeskrivning innehåller delmålen:

SÖ 1 – SÖ 9

Bettfysiologi 1 – Bettfysiologi 9

Specialitetsövergripande delmål

SÖ 1	Kompetenskrav
Leda professionsutvecklingen	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna ta ansvar för utvecklingen av undersöknings- eller behandlingsrutiner inom den egna specialiteten – kunna förmedla kunskaper inom den egna specialitetens ämnesområde till olika målgrupper – kunna ta ansvar för samverkan mellan den egna specialiteten och t.ex. andra specialiteter, professioner och organisationer – kunna ta ansvar för det kontinuerliga lärandet på arbetsplatsen – kunna ta ansvar för att förbättrande åtgärder genomförs med utgångspunkt i systematiska utvärderingar av arbetsplatsens processer och rutiner – kunna ta ansvar för integrering och utfasning av tekniker och metoder

SÖ 2	Kompetenskrav
Samhällsodontologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna tillämpa lagar och andra författningar som gäller för specialisttandvården – uppvisa kunskap om specialisttandvårdens styrning och organisation – uppvisa kunskap om faktorer som påverkar hälsan och skillnader mellan olika grupper i samhället i fråga om den orala hälsan – uppvisa kunskap om hur insatser på samhällsnivå kan påverka den orala hälsan hos befolkningen och hur insatserna kan organiseras

SÖ 3	Kompetenskrav
Kommunikation, pedagogik och samarbete	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna presentera och förklara odontologisk eller medicinsk information på ett tydligt och tillgängligt sätt, såväl muntligt som skriftligt – kunna anpassa sättet att kommunicera med patienter och närstående med utgångspunkt i individuella behov och kommunikativa förmågor – kunna ge patienter och närstående svåra besked respektfullt, empatiskt och med lyhördhet – kunna planera och genomföra undervisning för olika målgrupper – kunna handleda och instruera kollegor och andra medarbetare – kunna ta ansvar för det multiprofessionella teamarbetet kring enskilda patienter

SÖ 4	Kompetenskrav
Vetenskap	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna delta i kunskapsutvecklingen inom den egna specialiteten – kunna kritiskt granska och värdera odontologisk eller medicinsk vetenskaplig information – kunna tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i det dagliga arbetet

SÖ 5	Kompetenskrav
Etik	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna identifiera etiska problem och analysera dem på ett strukturerat sätt – kunna hantera värdekonflikter i det dagliga arbetet

SÖ 6	Kompetenskrav
Mångfald och jämlikhet	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om hur diskriminering och ojämlikhet i samhället uppstår – uppvisa kunskap om hur diskriminering och ojämlikhet i tandvården kan förebyggas och motverkas

SÖ 7	Kompetenskrav
Patienter med särskilda behov	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna identifiera patienter med särskilda behov och vidta adekvata åtgärder – kunna samarbeta i nätverk kring patienter med särskilda behov

SÖ 8	Kompetenskrav
Barn	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om barns normala utveckling – uppvisa kunskap om förhållanden under vilka barn kan fara illa, risk- och skyddsfaktorer i samband med att barn far illa samt tecken på att barn far illa

SÖ 9	Kompetenskrav
Geriatric	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa det odontologiska omhändertagandet av äldre patienter med utgångspunkt i deras särskilda förutsättningar och behov

Specialitetsspecifika delmål

Bettfysiologi 1	Kompetenskrav
Psykologi och psykiatri	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om hur psykisk ohälsa och psykiatriska sjukdomar och tillstånd kan interagera med smärta och funktionsstörningar i käksystemet – kunna genomföra och utvärdera behandlingar som syftar till beteendeförändring vid smärta eller funktionsstörningar i käksystemet

Bettfysiologi 2	Kompetenskrav
Reumatologiska sjukdomar och tillstånd och övriga systemsjukdomar	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om reumatologiska sjukdomar och tillstånd och övriga systemsjukdomar som kan påverka smärta och funktionsstörningar i käksystemet – kunna bedöma hur reumatologiska sjukdomar eller tillstånd eller övriga systemsjukdomar hos en patient interagerar med smärta eller funktionsstörningar i käksystemet

Bettfysiologi 3	Kompetenskrav
Odontologiskt omhändertagande vid neurologiska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om neurologiska sjukdomar och tillstånd som kan påverka smärta och funktionsstörningar i käksystemet – kunna bedöma hur neurologiska sjukdomar eller tillstånd hos en patient interagerar med smärta eller funktionsstörningar i käksystemet

Bettfysiologi 4	Kompetenskrav
Öron-, näs- och halssjukdomar	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om sjukdomar och tillstånd i öron-, näs- och halsområdet som kan påverka orofaciala sjukdomar och tillstånd – uppvisa kunskap om hur sjukdomar och tillstånd i öron-, näs- och halsområdet kan interagera med smärta och funktionsstörningar i käksystemet
Bettfysiologi 5	Kompetenskrav
Oralpatologiska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om orsaker till patologiska sjukdomar och tillstånd i munhålan och närliggande organsystem – uppvisa kunskap om diagnostisering och behandling av patologiska sjukdomar och tillstånd i munhålan och närliggande organsystem
Bettfysiologi 6	Kompetenskrav
Radiologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om metoder inom radiologi som har betydelse för diagnostisering av och behandlingsplanering vid smärta och funktionsstörningar i käksystemet
Bettfysiologi 7	Kompetenskrav
Läkemedel	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa en specifik läkemedelsbehandling till en patients övriga läkemedelsbehandling och hans eller hennes samtliga sjukdomar och tillstånd – kunna ordinera läkemedel vid diagnostisering och behandling av smärta eller funktionsstörningar i käksystemet samt utvärdera resultatet av ordineringsen

Bettfysiologi 8	Kompetenskrav
Sömnapné och andra snarksjukdomar	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna genomföra odontologiska utredningar av sömnapné och andra snarksjukdomar – kunna odontologiskt omhänderta patienter med sömnapné eller andra snarksjukdomar

Bettfysiologi 9	Kompetenskrav
Smärta och funktionsstörningar i käksystemet	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna tillämpa en helhetssyn vid omhändertagande av patienter med smärta eller funktionsstörningar i käksystemet – kunna diagnostisera smärta och funktionsstörningar i käksystemet – kunna behandla patienter med smärta eller funktionsstörningar i käksystemet med beaktande av deras samtliga sjukdomar och tillstånd